

Rēzeknes novada Bērsgales pagasta pārvaldes informatīvais speciālizlaidums

Dzīvosim un strādāsim skaistā, sakoptā vidē!

BARIKĀDĒM– 30

Pirms 30 gadiem norisinājās viens no pēdējiem nozīmīgajiem un lielajiem notikumiem ceļā uz Baltijas valstu neatkarību – Rīgā sākās **barikāžu laiks**. Toreiz tautai izdevās visai pasaulei parādīt, ka tā spēj būt vienota un brīvības dēļ ir gatava upurēt daudz ko.

Baltijas valstīs janvāra sākumā tika iesūtītas desanta vienības, it kā lai nodrošinātu jauniešu iesaukšanu padomju armijā. Pret iesaukumu protestēja Latvijas Sieviešu līga, organizējot mītiņu.

Lietuvas valdībai tika iesniegts ultimāts ar prasību atcelt LR Neatkarības aktu, un naktī uz 13. janvāri tika ieņemts Lietuvas parlaments, radio, televīzija u.c. svarīgākie objekti.

Notikumi Viļņā lika saprast, ka arī Rīgai draud līdzīgs scenārijs.

13. janvāra rītā, pēc PSRS karaspēka uzbrukuma Viļņas Televīzijas torņa aizstāvjiem, Latvijas Tautas frontes vadītāji Dainis Ivāns un Romualds Ražuks Latvijas Radio aicināja Latvijas iedzīvotājus pulcēties Doma laukumā. Latvijas Tautas frontes sarīkotajā protesta manifestācijā Daugavmalā sapulcējās ap 500 000 cilvēku, lai izteiktu savu atbalstu lietuviešiem un paustu gatavību turpināt uzsākto valsts neatkarības atjaunošanas ceļu. Tieši no manifestācijas Daugavmalā daudzi devās celt barikādes Vecrīgā. Iedzīvotāji tika aicināti celt barikādes, lai aizstāvētu stratēģiski svarīgākos objektus; tika organizēta lauksaimniecības tehnika dažādu objektu apsardzei; tika bloķēti pievedceļi un tilti nozīmīgiem objektiem, apsargāja Televīzijas centru un Radio, savukārt brīvprātīgie palīdzēja organizēt ēdināšanu tiem, kas apsargāja barikādes.

Arī bērsgalieši aktīvi piedalījās 13.janvāra manifestācijā un barikāžu laikā.

Uz barikādēm 1991.gada janvārī devās: **Artūrs Gailums, Andris Barkāns, Antons Grizāns, Vladislavs Barkāns, Arvīds Duskis, Jānis Siļuks, Jānis Skruļs, Juris Skruļs, Jānis Kuzmins, Artūrs Luksts, Rolands Buļs, Gints Adijāns, Ainārs Hoiers, Antonija Kroiče, Elita Tripane, Jānis Dumurāns, Antons Krauklis, Jānis Babris.**

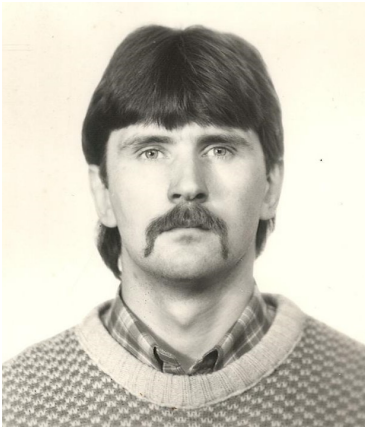
Šoreiz ieklausīsimies gan barikāžu dalībnieku, gan mājās palicēju spilgtākajās atmiņās par šo trauksmaino laiku.

Arvīds Dunsks tolaik bija padomju saimniecības „Bērzgale” galvenais inženieris un organizēja barikāžu dalībnieku nokļūšanu Rīgā:

“Tautas frontes Rēzeknes nodaļa paaicināja mūs piedalīties manifestācijā. Mēs ar sovhoza autobusu (vadītājs Artūrs Gailums) devāmies uz Rīgu, pa ceļam paņemdami dalībniekus Rēzeknē Tautas frontes štābā. Rīgā Krastmalā cilvēku bija jūra, visi saspiesti stāvēja ar sarkanbaltsarkanajiem karogiem un plakātiem par brīvu Latviju rokās. Cilvēkiem bija pacilāts, patriotisks noskaņojums. Visbaisākā jušana bija tad, kad virs mums lidoja armijas helikopteri un kaisīja brīdinājuma skrejlapīņas ar saukļiem izklīst un nepulcēties.

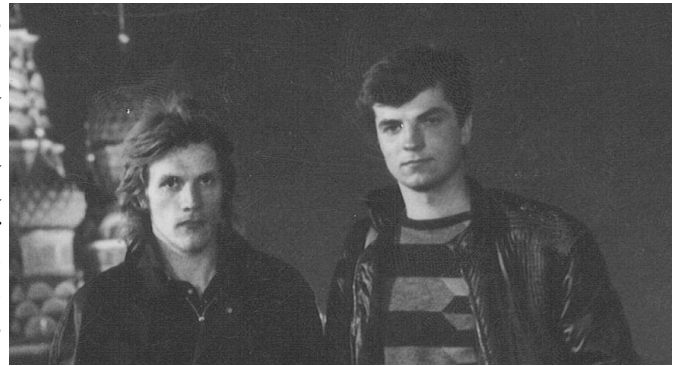
Braucienus organizējām tā, ka viens brauca ar tiesībām vadīt mašīnu un trīs līdzbraucēji. Rīgā maiņa nodzīvoja četras dienas, tad Vladislavs Barkāns ar mikroautobusu “Latvija” aizveda uz Rīgu nākošo maiņu un iepriekšējos atveda mājās. Es pats Rīgā biju tikai vienu nakti. Es organizēju maiņas no Bērzgales. Teikšu tā - patīkami nebija, jo Rīgā notika apšaudes un bija jau bojāgājušie, bet Tev jāsūta cilvēki...Labi, ka puīši pieteicās paši brīvprātīgi. Daži pat uz barikādēm pabija divas reizes.”

Artūrs Gailums uz barikādēm devās ar smago mašīnu KOLHIDA un stāvēja pie Salu tilta netālu no Latvijas televīzijas. Artūrs atceras:

“13.janvārī, braukdami atpakaļ no manifestācijas dzirdējām pa radio par barikāžu organizēšanu un aicinājumu tajās piedalīties. Atbraukuši, vakarā nolēmām, ka jābrauc arī mums. Otrā dienā sapulcējāmies un devāmies pie Arvīda Dunska un lūdzām viņa piekrišanu braukt uz barikādēm. Tika nolemts, ka es braucu ar manis vadīto kravas automašīnu KOLHIDA. Kravas kastē iekrāvām gāzes plīti, lielos gumijas šlangus ar metāla uzgaļiem (to varēja izmantot kā aukstos ieročus aizstāvēbai), piekrāvām pilnu piekabi ar malku. No noliktavas Arvīds mums izsniedza jaunus darba apģērbus – vatētas puflaikas. Pirmie braucām četratā: es, Ainārs Hoiers, Andris Barkāns, Juris Skruļš. Arvīds iedeva telefona numuru (barikāžu štāba Rīgā), uz kuriem zvanīt. Kad bijām jau Ogrē, piezvanījām un mūs norīkoja pie televīzijas torņa Zaķusalā, jo centrs jau bija cilvēku pilns. Mūs nolika tūlīt pie nobrauktuves uz Zaķusalu. Par apšaudēm – satraukums bija pirmajā dienā, pēc tam jau pieradām.

Runājot par vispārējo noskaņojumu barikāžu laikā: mēs, kas tur bijām, piedzīvojām un izjutām tādu tautas atbalstu, saliedētību, atsaucību, kādu diez vai jebkad vēl piedzīvosim. Nāca veci un jauni un nesa no mājām, kas nu kuram bija: zupu, maizi, kotletes...Nesa pēdējo, jo cilvēkiem pašiem nebija tajā laikā tikpat kā nekā. Mums jau tikpat kā nekas ēdams nebija no mājām līdz. Veikala arī tur nebija, nopirkt neko nevarēja. Spilgti atceros vecu babiņu, kura klībodama atnāca 2-3 km un atnesa sagatavoto ēdienu barikāžu dalībniekiem. Cilvēku sirsnīgā attieksme vēl tagad stipri atmiņā. Laika apstākļi bija labi 0-+1;+2.;-1;-2.”

Jānis Siļuks jau Atmodas sākumā uz sava vadītā padomju saimniecības autobusa bija piestiprinājis sarkanbaltsarkano karogu. Par barikāžu laiku ir palikušas spilgtas atmiņas: “Barikāžu laikā apsargājām Latvijas televīziju Zaķusalā. Pie Salu tilta nostāvējām divas nedēļas. Stāvējām uz maiņām. Rīgā nodzīvoju divas maiņas un kopā sanāca nedēļa. OMON (no krievu valodas- Iekšlietu pārvaldes speciālo uzdevumu milicijas vienība), protams, patrulēja apkārt, bet vardarbību pret mums neizrādīja. Visas Latvijas tautības bija pret padomju režīmu, arī krievi. Tagad tādu tautas vienotību nesagaidīsi.”

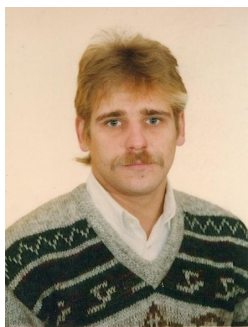
Antons Grizāns: „Pie Arvīda varēja pieteikties brīvprātīgie, lai dotos uz barikādēm. Arī es pieteicos. Braucu kopā ar Jāni Siļuku. Jānis bija šoferis un es par apsargu ar šlangu. Rīgā tikām tajās dienās, kad notika apšaudes pie Iekšlietu ministrijas. Skats bija baismīgs, viesnīcai, kura atradās blakus, bija izsistīti un izšauti visi logi.

Jānis Skruļš: „Vienīgā reize, kad latvieši bija vienoti. Sveši cilvēki nesa ēst, aicināja pat uz mājām nomazgāties. Bija arī krievi, kuri atbalstīja barikādes. Bēdīgi, ka nepiepildījās visas tā laika ieceres un daudzas lietas ir aizgājušas greizi.”

Juris Skruļš

Andris Barkāns

Vladislavs Barkāns

Rolands Buļš

Jānis Kuzmins

Gints Adijāns

Jānis Babris

Jānis Dumurāns

Antons Krauklis

Antonija Kroiče tajā laikā strādāja Rīgas nedzirdīgo bērnu internātskolā un bija iesaistījusies Tautas Frontē. Antonija atceras:

”Mūsu Tautas Frontes nodaļai bija jāsargā telefonu centrāle Rīgas centrā netālu no Kr. Barons ielas. Iela bija šaura, mājas augstas, sajūtas nebija no patīkamākām. Kad bijām pie televīzijas torņa Zaķusalā, tad jau baiļu nebija, jo tur bija uguns kuri, tēja, skanēja dziesmas.

Vecrīgā ielas bija nobloķētas ar gāzbetona blokiem un smilšu maisiem. Vecrīgā varēja ienākt tikai ar caurlaidēm. Sabiedriskais transports centrā kursēja reti, jo ielas bija nobloķētas. Cilvēki Rīgas centrā pārvietojās kājām.

Drausmīgākā diena bija, kad sāka šaut pie Iekšlietu ministrijas, tad gan likās ka tās ir beigas.”

Elita Tripane toreiz bija studente un arī bija aculieciniece šim trauksmainajam laikam:

” Es tajā laikā mācījos Latvijas Lauksaimniecības Akadēmijā Jelgavā (tagad LLU) veterinārajā fakultātē ceturtajā kursā. Svētdienā braucu no mājām uz Jelgavu ar vilcienu Sebeža - Rīga. Rīgā ātri pārsēdos Jelgavas vilcienā. Vagons bija cilvēku pilns un visi tādi savādi klusi. Es nesapratu, kas notiek. Braucot pāri tiltam pāri Daugavai, visi cilvēki skatījās Zaķusalas virzienā. Acīmredzot, daudzi zināja, kas Rīgā notiek. Es no vēstures maz ko zināju, vectēvs mājās nekad neko nestāstīja.

Kad ierados Jelgavā, kopmītnēs bija jūtams tāds vispārējs nemiers. Kursabiedrs Māris (tagad strādā Kurzemē) aicināja visus doties uz barikādēm uz Rīgu un aizstāvēt savu Latviju.

Mēs fiksi sataisījāmies. Protams, bija, kas neaizbrauca. Uz Rīgu braucām ar vilcienu. Rīgā vispirms aizgāju pie mammas māšas pateikt, ka es eju uz barikādēm uz Zaķusalu. Tante atbildēja: “Lai Dieviņš Tev stāv klāt!” un iedeva man lielu seno laiku babas austu lakatu, jo laiks bija auksts, drēgns, mitrs, nepateicīgs laiks.

Zaķusalā sajūtas bija šausmīgas, it sevišķi tad, kad pateica, ka pāri tiltam nāk OMON, lido helikopteri.

Zaķusalā mēs bijām visu nakti, dziedājām, lai sevi uzmundrinātu. Bet iekšēji bija sajūta, ka mēs savu valsti svešiniekiem atdot negribam.

Nākošajā dienā bija tāds kuriozs. Akadēmijā bija jākārtos eksāmens ekonomikā. Es domāju, ka tāpat es nenolikšu, atnākšu kārtot otrreiz. Aizejam uz ekonomikas fakultāti. Iznāk pasniedzēja, satraukta un sauc grupas vecāko. Es biju grupas vecākā. Man jautāja, vai es zinu, kas vakar notika, es atbildēju, ka zinu. Vai kāds no mums bija uz barikādēm? Es atbildu, ka bija. Man palūdza sarakstu ar tiem, kuri bija Rīgā. Es, godīgs cilvēks būdama, uz papīra sarakstīju, kas bija barikādēs un atdevu pasniedzējai. Pasniedzēja sāka raudāt, pateica paldies un visiem dalībniekiem eksāmenu ieskaitīja.

Bijām mēs vēl pāris reizes aizbraukuši uz Rīgu uz barikādēm, izstaigājām Vecrīgu. Tad nonācām pie slēdziena, ka puīši – jā, bet ko meitenēm tur darīt?....

Es domāju, ka ar savu attieksmi esmu kaut ko no sevis ielikusi, lai būtu tā Latvija, kas ir tagad.”

Anna Siļuka, kuras vīrs Jānis piedalījās barikādēs, stāsta par savām izjūtām: „ Bija bailīgi un riskanti, jo mājās paliku viena ar trim bērniem un bija arī saimniecība, kura jāapsaimnieko, bet Jāni palaidu, jo viņi visi bija nepiekāpīgi un turējās kopā. Pa naktīm sēdēju un klausījos radio, kas notiek Rīgā.”

Ar savu stāstu ir dalījies arī **Janīna Belinska**:

„ 1991.gada janvāris palicis atmiņā ar ļoti personīgiem pārdzīvojumiem.

Edgars tolaik dienēja Padomju Armijā pie Polijas-Vācijas robežas sakaru daļā.

4.janvārī nomira mana mamma. Edgaram tika sūtīta ziņa, un viņš pēc dažām dienām atbrauca uz bērēm.

Viņa atvaļinājuma laikā strauji un traģiski attīstījās notikumi Lietuvā, tāpēc riskanti Padomju Armijas jūrnieka formā cauri Lietuvai doties uz dienesta vietu.

Rēzeknes kara komisariāts atvaļinājumu, protams, vairs nepagarināja, bet dezertēšanas iespējas tolaik netika apsvērtas.

Tā Edgars tika saģērbts pavalkātās drēbēs un iesēdināts vilcienā uz Viļņu.

Satraukums bija liels, līdz Edgars, ticis pie sakariem savas dežūras laikā, naktī varēja piezvanīt, ka viss ir kārtībā.

Armijas daļā tika izsniegta jauna forma, bet komandieri atklāja, ka vairs nav gaidījuši ierodamies atpakaļ. Vai būtu sodījuši par dezertēšanu- to nevaram zināt.”

Izdevumā ir izmantotas 2016.gada un 2020.gada Barikāžu atceres pasākumos ierakstītās atmiņas.